

Název specializované mapy s odborným obsahem:

Výskyt kněžice mramorované (*Halyomorpha halys*) v České republice v letech 2018–2024

Autor / autoři: Jiří Skuhrovec¹, Šimon Zeman², Michal Skalský³, Jana Ouředníčková³,
Oldřich Pultar³ a Nela Gloríková¹

Název organizace: ¹ Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

² Univerzita Karlova v Praze

³ Výzkumný a šlechtitelský ústav ovocnářský Holovousy, s.r.o.

Místo vydání: **Praha, Ruzyně**

Rok vydání: **2024**

Popis novosti mapy

Specializovaná mapa (N_{map}) „Výskyt kněžice mramorované (*Halyomorpha halys*) v České republice v letech 2018–2024“ zaznamenává změny ve výskytu invazního škůdce v České republice od roku 2018 až po současnost. Svým obsahem doplňuje a nahrazuje předchozí N_{map} „Výskyt kněžice mramorované (*Halyomorpha halys*) v České republice“ z roku 2022. Primárním cílem je doplnit a zaznamenat změny výskytu v roce 2023 a 2024.

V české fauně ploštic patří k novějším introdukcím kněžice mramorovaná (*Halyomorpha halys*). Významné škody, které může tato invazní ploštice napáchat v zemědělství, zejména na ovoci a zelenině, se však nevyhýbají ani malým zahradám a sadům. Kromě Prahy a Lukové u Přerova, kde byla v roce 2018 původně zaznamenána, je hojně rozšířena také v Kralupech nad Vltavou, Kutné Hoře, Českých Budějovicích, Brně, Olomouci a řadě dalších měst na Moravě i v Čechách. V blízké budoucnosti můžeme očekávat větší rozšíření na celém území našeho státu. Množství jedinců kněžice mramorované napadajících zemědělské plodiny rozhoduje o výši škod, podobně jako u jiných škůdců.

Informace o rozsahu využití mapy

Vytvořená mapa poslouží při předpovídání dalšího šíření tohoto invazního druhu a také poskytuje možnost zaměřit monitoring na dosud „bílá“ místa na mapě. Dospělci se mohou od místa výskytu šířit i více než 10 kilometrů díky aktivnímu letu.

Specializovaná mapa (N_{map}) „Výskyt kněžice mramorované (*Halyomorpha halys*) v České republice v letech 2018–2024“ je zdarma k dispozici všem zájemcům na webové stránce www.najdije.cz a také na webových stránkách organizací (VŠÚO a VÚRV).

Informace o přínosech mapy pro uživatele

V roce 2018 byla kněžice mramorovaná poprvé zjištěna v Lukové u Přerova. Později téhož roku byla zaznamenána také v Praze, poblíž Holešovické tržnice, kam se pravděpodobně dostala s dovezeným ovocem nebo zeleninou. Kněžice mramorovaná může díky svému mimořádně širokému spektru hostitelských rostlin škodit na různých plodinách. Dospělci i nymfy se živí plody a listy, při sání na plodech dochází k deformaci a nekróze. Četné bakteriální a houbové infekce pak využívají místo vpichu jako vstupní bránu. Kromě přímého poškození plodin může kněžice mramorovaná škodit i svými zápachajícími sekrety, které znehodnocují plody.

Kněžice na podzim hledají vhodné místo k přezimování, což často vede k tomu, že vlétnou do budov a ukryjí se v různých škvírách a štěrbinách. Takto jich mohou občas přezimovat tisíce, které pak svým hlasitým letem a zápachem znepríjemňují život obyvatelům domu. Platforma NAJDI.JE v roce 2021 začala tuto plošnici sledovat pomocí občanské vědy. Díky zapojení široké veřejnosti do monitoringu je možno získat velké množství dat i na soukromých pozemcích, kam inspektoři nemají přístup. Pomocí důkladného mapování tohoto škůdce můžeme předvídat jeho budoucí šíření, což nám dává šanci zavést prevenci co nejdříve.

Seznam odborných podkladů, které předcházely vypracování mapy.

K tvorbě mapy byly využity čtyři zdroje dat:

1. data získaná od široké veřejnosti v rámci projektu občanské vědy NAJDI JE (www.najdije.cz) (projekt **QK22020019**). Některá data byla již uvedena v následujících zdrojích:

Skuhrovec J., Zeman Š., Křížová K., Platková H. 2022: Výskyt kněžice mramorované (*Halyomorpha halys*) v České republice. Certifikovaná mapa.

Ouředníčková J., Skalský M., Skuhrovec J., Pultar O. 2023: Kněžice mramorovaná – výskyt a škodlivost pro ovoce v ČR. *Zahradnictví*, 22(12): 24–27. ISSN 1213-7596.

2. data získaná z ÚKZÚZ

3. data získaná z AOPK (NDOP)

4. data získaná z aplikace iNaturalist

5. data získaná z Výzkumného a šlechtitelského ústavu ovocnářského Holovousy, s.r.o.

Dedikace:

Specializovaná mapa s odborným obsahem byla vypracována v rámci výzkumného projektu/podpory na rozvoj výzkumné organizace č. **MZe-RO0418** a **QK22020019**.

Jména oponentů (kteří zpracovali posudky) **a názvy jejich organizací.**

Mgr. Petr Heřman, 270 23, Křivoklát 190

Výskyt kněžice mramorované (*Halyomorpha halys*)
v České republice v letech 2018–2024

